

Національна академія педагогічних наук України
Інститут соціальної та політичної психології

**ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ
ПРОГНОЗУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СИТУАЦІЇ
В УКРАЇНІ**

Монографія

*За науковою редакцією докторки психологічних наук
В.В. Жовтянської*

Київ – 2025

УДК 159.9: 303: (316.42+316.4.06)

Рекомендовано до друку вченою радою
Інституту соціальної та політичної психології НАПН України
протокол №13/25 від 9 грудня 2025 р.

Рецензенти:

О. М. Кокун – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України, директор Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України;
В. О. Васютинський – доктор психологічних наук, член-кореспондент НАПН України, професор, головний науковий співробітник відділу психології мас і спільнот Інституту соціальної та політичної психології НАПН України;
В. М. Шморгун – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології НУБІП України

Психологічні засади прогнозування соціальної ситуації в Україні: монографія / Т. В. Данилова, В. В. Жовтянська, О. Ю. Кухарук, О. Р. Малхазов, В. А. Стадник, О. В. Суший; за наук. ред. В. В. Жовтянської. – К., 2025. – 332 с.

ISBN 978-966-189-759-4

У монографії представлено теоретико-методологічні та методичні засади прогнозування розвитку соціальної ситуації в Україні. Наведені у тексті результати теоретичних та емпіричних наукових досліджень присвячені прогнозуванню соціальної ситуації в таких її аспектах, як суспільно-політичний, економічний, громадянський, соціетальний, а також у сфері психічного здоров'я. Вихідною аксіоматикою роботи став погляд на людину як на першоджерело і суб'єкта суспільних змін, що визначило обрання психологічних чинників і механізмів людської поведінки в якості наукового базису соціальної прогностики. У монографії запропоновано оригінальні концепції, моделі та методики, які дозволяють отримувати наукові прогнози щодо майбутнього соціальної ситуації в Україні. Висвітлено прогностичні можливості низки наукових підходів: психологічного, ідентичнісного, ситуаційного, холістичного. Окрему увагу приділено аналізу і прогнозу соціальної ситуації в державі в умовах війни та повоєнного відновлення. Хоча представлені в монографії дослідження стосуються насамперед українського суспільства, деякі їх результати можуть бути застосовані і в більш широкому контексті.

Адресовано фахівцям з соціального прогнозування; представникам органів державної влади та управління; студентам, аспірантам та науковцям соціо-гуманітарного профілю.

УДК 159.9: 303: (316.42+316.4.06)

ISBN 978-966-189-759-4

©Т. В. Данилова, В. В. Жовтянська, О. Ю. Кухарук та ін., 2025
© Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, 2025

ЗМІСТ

Вступ (<i>В.В. Жовтянська</i>).....	5
 <i>ЧАСТИНА I. Психологічні предиктори розвитку соціальної ситуації в Україні</i>	11
Розділ 1. Психологічні засади прогнозування суспільно-політичного розвитку України (<i>В.В. Жовтянська</i>).....	12
1.1. Можливості та обмеження психологічного підходу в прогнозуванні суспільного розвитку.....	13
1.2. Методика прогнозування тенденцій суспільно-політичного розвитку України.....	27
Розділ 2. Методологія разово-цільового прогнозування ймовірних сценаріїв економічної поведінки (<i>О.Р. Малхазов</i>).....	52
2.1. Потенціал та обмеження наукових підходів до прогнозування економічної поведінки громадян.....	53
2.2. Концептуальні засади разово-цільового прогнозування ймовірних сценаріїв економічної поведінки.....	57
2.3. Прогнозування динаміки економічної поведінки громадян в умовах загроз: емпірична верифікація методу.....	68
Розділ 3. Прогнозування соціальної згуртованості в умовах війни та повоєнного відновлення: ідентичнісний підхід (<i>О.Ю. Кухарук</i>).....	106
3.1. Соціальна ідентичність та соціальна згуртованість: взаємозв'язок і динаміка в умовах війни.....	106
3.2. Теоретична модель прогнозування соціальної згуртованості на основі характеристик соціальної ідентичності.....	123

<i>ЧАСТИНА II. Людина vs Соціум: комплексний аналіз чинників у прогнозуванні соціальної ситуації в Україні</i>	143
--	-----

Розділ 4. Психічне здоров'я як фундаментальна складова людського потенціалу: виклики та перспективи (<i>Т.В. Данилова</i>).....	144
--	-----

4.1. Психічне здоров'я в глобальному просторі сьогодення	144
---	-----

4.2. Біологічне, соціальне і не тільки: трансдисциплінарна парадигма і холістичний підхід до психічного здоров'я.....	157
--	-----

4.3. Майбутнє сталого психічного здоров'я: перспективи розвитку.....	168
---	-----

Розділ 5. Психологічні засади прогнозування адаптованості населення України до стресогенних факторів війни (<i>В.А. Стадник</i>).....	213
--	-----

5.1. Предиктори індивідуальної та соціальної адаптованості до стресогенних факторів війни: теоретичний аналіз.....	213
---	-----

5.2. Прогностичне моделювання адаптованості населення України до стресогенних факторів війни.....	235
--	-----

Розділ 6. Соціетальна парадигма прогнозування соціальної ситуації (<i>О.В. Суший</i>).....	253
---	-----

6.1. Епістемологічні можливості ситуаційного підходу в соціальному прогнозуванні з погляду психологічної науки.....	253
--	-----

6.2. Соціетальна динаміка і соціальна ситуація: концептуальні засади прогнозного моделювання.....	276
--	-----

6.3. Соціетальне як імператив повоєнної України: сценарії розвитку соціальної ситуації.....	294
--	-----

Підсумки (<i>В.В. Жовтянська</i>).....	329
---	-----